

Anssi Flink

**KOLMEN POLITTIKASSA AKTIIVISESTI TOIMIVAN
NUOREN KOKEMUKSIA JA AJATUKSIA
LOBBAAMISESTA**

LISÄISIKÖ AVOIMUUSREKISTERIN KÄYTTÖÖNOTTO SUOMESSA
LOBBAAMISEN AVOIMUUTTA, LÄPINÄKYVYYTTÄ JA
TUNNETTAVUUTTA?

Kandidaatintutkielma
Johtamisen ja talouden tiedekunta
Kunta- ja aluejohtaminen
Ohjaaja: Ilari Karppi
Tammikuu 2020

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO, Johtamisen ja talouden tiedekunta, Kunta- ja aluejohtaminen, Kandidaattiseminaari ja -tutkielma syksy 2019, 10 op

ANSSI FLINK: Kolmen politiikassa aktiivisesti toimivan nuoren kokemuksia ja ajatuksia lobbaamisesta: Lisäisikö avoimuusrekisterin käyttöönotto Suomessa lobbaamisen avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja tunnettavuutta?

Kandidaatintutkielma, 27 sivua, 1 liite (1 sivu)

Tutkielman ohjaaja: Ilari Karppi

Tammikuu 2020

Tutkielmassa tarkasteltiin kuinka nuoret päätöksentekijät kokevat lobbaamisen, ja mitä he siitä ajattelevat. Toinen tärkeä tarkasteltava aihe tutkielmassa oli lobbaamiseen liittyen Suomessakin käyttöönotettavaksi kaavailtu avoimuusrekisteri. Teorianä tutkimuksen tukena käytettiin julkisen valinnan teoriaa.

Tutkimusta varten haastateltiin kolmea 20–25-vuotiasta nuorta, jotka toimivat erilaisissa poliittisissa tehtävissä Suomessa. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina ja jokaista haastateltiin yksilönä. Haastattelut toteutettiin loka-marraskuun vaihteessa syksyllä 2019. Nämä haastattelut yhdessä avoimuusrekisteriin ja julkisen valinnan teoriaan liittyvän kirjallisuuden kanssa muodostivat tutkielman kannalta keskeisimmän aineiston ja lähdemateriaalin. Tämän aineiston tarkemmassa analyysissä käytettiin induktiivista aineiston analyysiä eli aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Haastatteluaineiston pohjalta voidaan tulkita, että haastateltavat kokivat lobbaamisen tärkeäksi osaksi politiikkaa ja päätöksentekoa, esimerkiksi kuinka sen kautta saadaan uutta tietoa päätöksenteon tueksi. He toivat esiin myös negatiivisia puolia siitä. Lobbaamiseen liittyvälle koulutukselle olisi enemmän tarvetta kuin sitä nyt on saatavissa. Koulutusta voitaisiin tarjota enemmän niin politiikassa toimiville kuin myös laajemmin toisella asteella ja korkeakouluissa.

Avoimuusrekisteriä ja sitä, lisäisikö sen käyttöönotto Suomessa lobbaamisen ja edunvalvontatyön avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja tunnettavuutta tarkasteltiin julkisen valinnan teorian kautta kolmesta erilaisesta näkökulmasta. Nämä näkökulmat olivat kollektiivisen toiminnan ongelma, markkinatalous ja laajentumispaine.

Tutkimuksessa esitellyn aineiston ja teorian pohjalta päädyttiin lopputulokseen, että avoimuusrekisterin käyttöönotto lisäisi politiikan ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja luotettavuutta. Sen avulla pystyttäisiin paremmin kertomaan mitä lobbaaminen, edunvalvonta- ja vaikuttamistyö oikeasti ovat, ja miten merkityksellisessä roolissa ne ovat päätöksentekoprosessin yhteydessä. Avoimuusrekisterin luomisessa ja käyttöönotossa ei kuitenkaan pidä kiirehtiä. Valmistelu ja toteutus pitää tehdä huolellisesti suomalaisen järjestelmään sopivaksi.

Avainsanat: nuoret, lobbaus, päätöksenteko, vaikuttaminen, avoimuusrekisteri ja julkisen valinnan teoria

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. TUTKIMUSASETELMA JA TUTKIMUSONGELMA.....	2
3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA KÄSITTEET	3
3.1. Lobbaus	3
3.2. Julkisen valinnan teoria	4
3.3. Nuoret päätöksentekijät	6
3.4. Avoimuusrekisteri	6
4. MENETELMÄT	8
5. ANALYYSIN TULOKSET.....	10
5.1 Lobbaaminen ja sen merkitys	10
5.2. Yhteydenotot lobbaamiseen liittyen, kokemukset ja koulutuksen tarve.....	12
5.3. Lobbaaminen liikennehankkeisiin liittyen.....	13
6. TULKINNAT	15
7. PÄÄTELMÄT	18
8. LOPPUKESKUSTELU	20
LÄHTEET.....	22
LIITTEET	24

1. JOHDANTO

Päätöksenteosta, siihen vaikuttamisesta ja tämän vaikuttamisen läpinäkyvyydestä käydään jatkuvaa keskustelua päätöksenteon eri tasoilla niin valtakunnanpolitiikassa, maakunnissa kuin yksittäisissä kunnissa ja kaupungeissakin. Kevään 2019 eduskuntavaalien jälkeisten hallitusneuvottelujen yhteydessä keskusteltiin vahvasti lobbareiden roolista hallitusneuvotteluissa. Esimerkiksi Helsingin yliopiston viestinnän professori Anu Kantola arvioi Ylen uutisessa, että ”nyt ensimmäistä kertaa selkeästi kyseenalaistetaan lobbarien rooli hallitusneuvotteluissa.” Lobbarit ovat olleet aiemminkin aktiivisesti mukana neuvotteluissa ja se on nähty normaalina asiana. (STT, 2019.) Keskustelua lobbaamisesta, edunvalvonnasta ja vaikuttajaviestinnästä ja niiden merkityksestä ja roolista päätöksenteossa on käyty viimeisten vuosien aikana enenevässä määrin. Paula Risikon johtama parlamentaarinen työryhmä tekikin yksimielisen esityksen keväällä 2019 siitä, että Suomeen perustettaisiin seuraavalla hallituskaudella lakisääteinen avoimuusrekisteri (Eduskunnan tiedotteet, 2019).

Vaikuttamisen muodot ja tyylit ovat vaihdelleet asiasta ja ajasta riippuen. Vuonna 1517 Martti Luther kiinnitti 95 teesiä Wittenbergin linnankirkon oveen. Se oli silloin tehokas keino tuoda omia mielipiteitä esille ihmisten laajempaan tietoisuuteen ja herättää keskustelua. Kirjojen ja lehtien painotekniikan ja myöhemmin lennätintekniikan kehittyminen mahdollisti tiedonvälittämisen sekä mielipiteiden ja ajatusten levittämisen aiempaa nopeammin laajemmalle joukolla. Nykyään sosiaalinen media ja erilaiset pikaviestipalvelut muuttavat keskustelukulttuuria ja vaikuttamistyötä aivan uudella tavalla. Näiden eri palvelujen kautta ihmisillä on saatavilla erittäin paljon erilaista tietoa esimerkiksi toisista ihmisistä tai uusista ja vanhoista ilmiöistä helpommin kuin koskaan aiemmin. Nämä asiat mahdollistavat myös esimerkiksi toisen ihmisen lähestymisen ja keskusteluyhteyden saavuttamisen aiempaa helpommin ja nopeammin eri kanavia pitkin, oikeastaan milloin tahansa ja mistä tahansa.

Erilaiset vaikuttamisen muodot ja tyylit nähdään hyvänä tai huonona asiana. Tämä riippuu paljon siitä, mitä mieltä kukin on asiasta itse, ja millä keinoilla häneen on aiemmin pyritty ja pyritään nykyään vaikuttamaan. Lobbaamisen etiikastakin puhutaan nykyään paljon: mikä kaikki lobbaamisessa on sallittua ja hyväksyttyä ja mikä ei. Lisäksi sosiaalinen media on muuttanut päätöksentekoa ja vaikuttamismahdollisuuksia viime vuosina. Nuori päätöksentekijä on lobattavana erilainen kuin kymmeniä vuosia politiikassa toiminut ja kaiken nähnyt politiikan kehäkettu.

2. TUTKIMUSASETELMA JA TUTKIMUSONGELMA

Tutkimuksen tutkimuskysymys on seuraavanlainen: Miten nuoria päätöksentekijöitä lobataan, ja millaiseksi he kokevat lobbaamisen ja lobatuksi tulemisen?

Tutkimuksen kohteena ovat nuoret 20–25-vuotiaat poliittiset vaikuttajat ja päätöksentekijät, ja se miten he itse suhtautuvat lobbaukseen. Muita kiinnostavia kysymyksiä tai aihealueita, joita tutkimuksessa selvitetään ovat muun muassa seuraavat: Missä eri kanavissa lobbausta tapahtuu (esimerkiksi kasvokkain, sosiaalisessa mediassa tai jossain muualla)? Ovatko puolueet tai puoluepoliittiset opiskelija- tai nuorisjärjestöt kouluttaneet lobbaamiseen ja erilaisiin vaikuttamisyrittäisiin sekä niiden tunnistamiseen liittyen? Ja jos ovat, niin miten?

Samalla tutkimuksessa tarkastellaan Suomessakin käyttöönotettavaksi kaavailtua avoimuusrekisteriä julkisen valinnan teorian ja haastatteluaineiston pohjalta. Avoimuusrekisteri nousi haastatteluissa esiin, on nyt ajankohtainen asia Suomessa ja liittyy vahvasti lobbaamiseen. Näiden asioiden johdosta sitä tarkastellaan myös tutkimuksessa enemmän. Avoimuusrekisteriin liittyen tarkastellaan erityisesti seuraavia kysymyksiä: Lisäisikö avoimuusrekisterin käyttöönotto Suomessa lobbaamisen ja edunvalvontatyön avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja tunnistettavuutta? Millaisia erilaisia hyötyjä ja haittoja avoimuusrekisteristä on julkisen valinnan teorian pohjalta tarkasteltuna?

Liikennehankkeet ovat tutkimuksessa tärkeässä avustavassa roolissa. Niiden kautta on luontevaa käydä lobbaamiseen liittyvää keskustelua. Ne ovat konkreettisia, usein suuria ja toteutuessaan pitkäkestoisia hankkeita, jotka koskettavat laajasti erilaisia ihmisiä ja ihmisjoukkoja muuallakin kuin hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Juuri näiden tekijöiden johdosta niihin usein liittyy paljon erilaista vaikuttamista ja lobbausta.

3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA KÄSITTEET

3.1. Lobbaus

Lobbaus (englanniksi *lobbying*, *käytäväpolitiikka*) terminä kuvaa järjestelmällistä vaikuttamista politiikkaan ja päätöksentekoon vuorovaikutuksen eri keinoin. Yhdysvaltalainen politiikan tutkimuksen professori Lester W. Milbrath (1969, 9) määritteli lobbauksen keskustelun avaukseksi ja vaikuttamiseksi julkisessa päätöksenteossa. Hänen mukaansa lobbaaja ei toimi yksin ja aja vain omaa asiaansa, vaan hän edustaa yhtä tai useampaa eri tahoa, joilla on yhteinen tavoite ja kohde poliittisessa päätöksenteossa ja päätöksentekijöissä, johon he haluavat vaikuttaa ja pyrkivät vaikuttamaan.

Suomen Eduskunnasta koostettu parlamentaarinen työryhmä julkaisi 28.2.2019 muistion, jossa eduskunnan silloisen puhemiehen Paula Risikon johtama työryhmä esitti Suomeen luotavaksi lakisääteisen avoimuusrekisterin. Avoimuusrekisteriä käydään läpi tässä tutkimuksessa laajemmin luvussa 3.4. Muistiossa oli myös tarkasteltu lobbausta ja sitä, mitä se erityisesti on. Työryhmän mielestä se on olennainen osa demokratiaa. Se on edunvalvontaa, jossa tarkoituksena on vaikuttaa päätöksentekoon tai siinä tehtyjen päätösten täytäntöönpanoon tiedolla, asiantuntemuksella ja keskustelulla. On tärkeää ja viisasta kuunnella ennen päätöksentekoa eri osapuolia ja heidän asiantuntemustaan ja näkemyksiä. Samalla on hyvä tarkastella ja hankkia tietoa eri näkökulmista valmisteltavien asioiden vaikutuksista. Lobbaus osaltaan parantaa päätösten valmistelua ja täytäntöönpanoa tuottamalla monipuolista informaatiota käsiteltävästä aiheesta. (Eduskunnan tiedotteet, 2019 & Eduskunta, 2019.)

Esimerkiksi Euroopassa lobbauksen tutkimus yleistyi Euroopan unionin laajentumisen ja integraatiokehityksen myötä 1980- ja 1990-luvuilla. Tutkimus on ollut pääsääntöisesti englanninkielistä ja erityisen vahvassa roolissa ovat olleet tutkijat Isosta-Britanniassa ja Yhdysvalloista. (Jaatinen, 1999, 9-11.) Vuonna 1998 julkaistussa Timo Nurmen, Ilkka Rekiaron ja Päivi Rekiaron koostamassa Sivistyssanakirjassa suomenkielistä termiä *lobbaus* ei ollut esimerkiksi erikseen mukana. Kirjasta löytyy termi *lobbying*, joka on selitetty seuraavasti: ”Yhdysvalloissa yleinen käytäväpolitiikka, eturyhmien edustajien harjoittama kansanedustajien painostus.” (Nurmi ym. 1998, 136).

Lobbauksesta puhutaan myös usein eri termeillä. Näitä ovat muun muassa edunvalvonta tai vaikuttajaviestintä, mitkä nousivat myös tutkimuksen yhteydessä suoritetuissa haastatteluissa

esille. Kohderyhmiä lobbauksessa ovat esimerkiksi poliittiset päättäjät ja heidän avustajat, media ja toimittajat, muut lobbaajat, lobbaajan omat sidosryhmät ja kansalaiset (Jaatinen, 1998, 19). Listaus on hyvin samankaltainen kuin mitä kohteita julkisen valinnan teoria on kiinnostunut tarkastelemaan poliittisella kentällä.

3.2. Julkisen valinnan teoria

Julkisen valinnan teoria on taloustieteiden ala, joka soveltaa talousteorian työkaluja demokraattisen päätöksenteon ja politiikan tutkimuksen saralla. Julkisen valinnan teoria on siten poikkitieteellinen tieteen alalaji, joka sijoittuu politiikan tutkimuksen ja taloustieteen välimaastoon. Teoria käsittelee erityisesti politiikan keskeisiä ilmiöitä, julkista sektoria, julkistaloutta ja niiden toimintaa. Tarkasteltavia kiinnostuksen kohteita ovat usein lobbaajat, byrokraatit, äänestäjät, poliitikot ja puolueet, sekä muut erilaiset intressiryhmät, joihin kulloinkin tarkasteltava aihe jotenkin vaikuttaa. Mielenkiintoinen katsantokanta on myös se, kuinka eri henkilöt toimivat yksittäisinä toimijoina juuri näissä edellä mainituissa eri rooleissa samaan aikaan tai pidemmällä aikajänteellä julkisen valinnan näkökulmasta. Laajempia ilmiöitä, joita julkisen valinnan teoria kuvaa ja tarkastelee, ovat esimerkiksi teoria julkisen vallankäytön epäonnistumisesta tai sääntelyhäiriöstä (theory of governmental failure). Muita tutkimuskohteita ovat muun muassa lobbaus ja edunvalvonta, äänestyskäyttäytyminen, säännöstelyn vaikutukset ja hallinnon paisuminen. Metodologisesti teoriaa voi luonnehtia individualistiseksi. (Buchanan, 1984, 11-13; Butler 2013, 7, 79 & Mueller, 2004, 32.)

Julkisen valinnan teoriassa taloustieteilijät pyrkivät selvittämään deduktiivisella eli loogisella ja validilla päättelyllä, mitä erilaiset rationaaliset toimijat tekisivät maksimoidakseen onnistumismahdollisuutensa saavuttaen haluamansa tavoitteen. Näitä rationaalisia toimijoita voivat olla esimerkiksi yksittäiset kuluttajat, poliitikot ja yrittäjät. Julkisen valinnan teoria on siis tapa tarkastella tutkimuskysymystä tai -aihetta. (McLean, 1987, 1.)

Dennis Mueller (1979, 1) esimerkiksi määrittelee julkisen valinnan teorian kirjassaan Public Choice markkinoiden ulkopuolisen päätöksenteon taloustutkimukseksi. Iain McLeanin (1987, 9) mukaan julkisen valinnan teoriassa on erityisesti kaksi keskeistä ongelmaa, kun tarkastellaan politiikkaa. Nämä ongelmat ovat preferenssien yhteensovittamisen ongelma (problem of aggregating preferences) ja kollektiivisen toiminnan ongelma (the collective action problem). Kun erilaisista asioista päätetään ja äänestetään, niin niiden merkittävyys ja tärkeys vaikuttaa

myös äänestäjien ja poliitikkojen käyttäytymiseen. Tämä näkyy muun muassa asiasta käytävän keskustelun laajuudessa, mahdollisesti ei niin aktiivisten intressiryhmien aktivoitumisessa ja keskustelun ja lopullisten päätösten herättämässä tunteissa. McLean (1987, 52-55) jakaakin asiat kolmeen tärkeysluokkaan. Tärkeimpinä pidetyillä asioilla on merkittävä vaikutus äänestyspäätöksiin. Näissä asioissa poliitikot pyrkivät yleensä nopeasti täyttämään mahdollisimman monien äänestäjien toiveet. Toisen tason asioista mielipiteet ovat vakaita ja varmoja. Niillä ei välttämättä ole vaikutusta äänestyskäyttäytymiseen. Alimman tason eli vähiten tärkeinä pidettyjen asioiden osalta todellista mielipidettä ei äänestäjillä välttämättä ole ollenkaan. Poliitikot ja päätöksentekijät voivat jättää näiden asioiden osalta yleisen mielipiteen huomiotta, kun muodostavat linjausta asiasta.

Yksi esimerkki, joka olennaisesti liittyy julkisen valinnan teoriaan ja tähän tutkimukseen, on Suomessa niin kutsuttu siltarumpupolitiikka. Siltarumpupolitiikka, (englanniksi *pork barrel* ja tunnetaan muillakin termeillä eri valtioissa ja kielialueilla) on ilmiö, jossa valtion budjettia tehdessään poliitikot ajavat läpi pienempiä tai suurempia investointeja omalle kotiseudulleen, esimerkiksi omaan kotikuntaan tai vaalipiiriin. Tarkoituksena heillä on tällöin pönkittää asemaansa ja turvata uudelleenvalintaansa olemalla näkyvällä tavalla hyödyksi omille äänestäjilleen. (Koivula, 2017; Maskin & Tirole, 2019.)

Esimerkiksi Eamonn Butler (2013, 14) tiivistää ajatuksen oman edun tavoittelusta yhteisötasolla tehtävien päätösten yhteydessä seuraavasti:

”Oman edun tavoittelu vaikuttaa ihmisten yhteisötasolla tekemiin päätöksiin aivan samalla tavoin kuin se motivoi heidän yksityishenkilöinä markkinoilla tekemiään valintoja. Lisäksi ihmiset harrastavat ”talousajattelua”, kun he äänestäjinä, painostusryhmien jäseninä, poliitikkoina tai virkamiehinä pyrkivät pienimmällä mahdollisella vaivannäöllä maksimoimaan henkilökohtaisten toiveidensa tulokset. Tästä seuraa, että taloustieteen hyväksi havaittuja käsitteitä – esimerkiksi voittoa ja tappiota, hintaa ja kustannustehokkuutta – voidaan käyttää myös poliittisessa analyysissä.” (Butler, 2013, 14.)

3.3. Nuoret päätöksentekijät

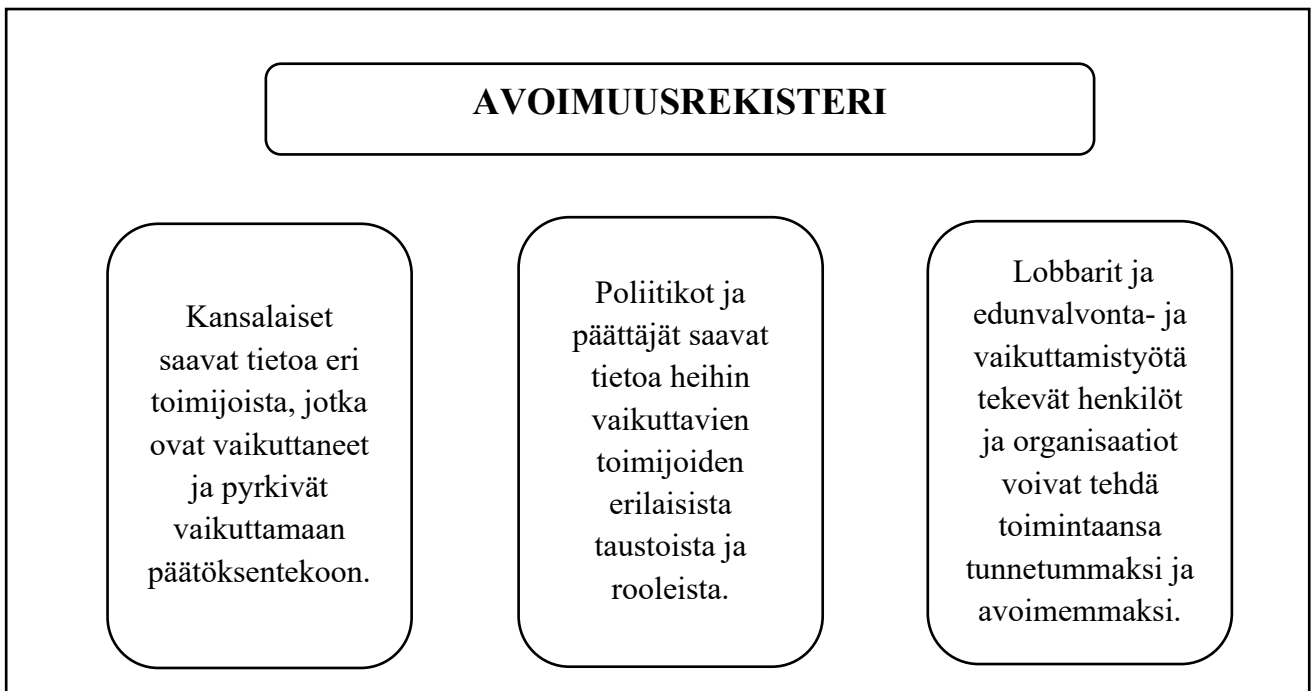
Tässä tutkimuksessa nuorilla päätöksentekijöillä tarkoitetaan 20–25-vuotiaita nuoria, jotka toimivat erilaisissa poliittisissa tehtävissä Suomessa. Kaikki kolme tutkimusta varten haastateltua henkilöä kuuluvat edellä mainittuun ikäryhmään. Haastatelluista kaksi oli naisia ja yksi mies. Kaksi heistä toimi haastatteluhetkellä kansanedustajien avustajina, kaksi oli mukana kuntapolitiikassa kahdessa eri kaupungissa valtuutettuna tai varavaltuutettuna sekä kaksi oli viimeisen kolmen vuoden aikana ollut tai oli haastatteluhetkellä puoluepoliittisen opiskelija- tai nuorisojärjestön toiminnassa aktiivisesti mukana.

3.4. Avoimuusrekisteri

Avoimuus- tai lobbarirekisteri on rekisteri, johon on kirjattu tiedot niistä edunvalvojina toimivista organisaatioista ja henkilöistä, jotka harjoittavat lobbaamista. Esimerkiksi kansainvälisistä järjestöistä Euroopan neuvosto ja OECD suosittelevat avoimuusrekisterin käyttöönottoa. (Eduskunnan tiedotteet, 2019 & Eduskunta, 2019.)

Jokaisessa valtiossa rekisterit eivät ole vielä käytössä. Kuten aiemmin luvussa 3.1. todettiin, Suomessa eduskunnan puhemiehen Paula Risikon johtama parlamentaarinen työryhmä teki avoimuusrekisteriin ja sen käyttöönoton valmisteluun liittyvän selvitystyön alkuvuodesta 2019. Selvitystyön päätteeksi työryhmä esitti, että seuraava eduskunta asettaa ohjaamaan lainvalmistelua parlamentaarisen työryhmän. (Eduskunnan tiedotteet, 2019.)

Risikon työryhmä esitti, että rekisterin piirissä olisi aluksi valtion taso, ja myöhemmin rekisterivelvoitetta laajennettaisiin aluehallinto- ja kuntatasolle. Rekisteri ei myöskään asettaisi velvoitteita lobbauksen kohteena oleville poliittisille päättäjille ja virkamiehille, vaan rekisterivelvoite olisi pelkästään niillä organisaatioilla, erilaisilla ryhmittymillä ja henkilöillä, jotka harjoittavat lobbaustoimintaa. Peruseriaatteena työryhmällä oli myös se, että avoimuusrekisterin tulisi olla helppokäyttöinen, niin toiminnallisesti kuin teknisestikin.

Kuvio 1. Avoimuusrekisteri avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääjänä. Kuvio koostettu eduskunnan puhemiehen Paula Risikon johtaman parlamentaarisen työryhmän tekemän avoimuusrekisteriin liittyvän selvitystyön muistion pohjalta.

Kuvioon 1 on tiivistetty parlamentaarisen työryhmän ajatus siitä, miten avoimuusrekisteri toimii avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääjänä politiikassa ja päätöksenteossa. Kansalaiset saavat sen avulla tietoa eri toimijoista ja siitä, kuinka nämä toimijat ovat vaikuttaneet ja pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekoon. Poliitikot ja päättäjät saavat rekisteristä tarkempaa tietoa eri toimijoista ja lobbaajista, heidän taustoistaan ja erilaisista rooleista. Lobbarit ja edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä tekevät henkilöt ja organisaatiot voivat rekisterin avulla edistää oman toimintansa tunnettavuutta. Avoimuusrekisteri voi myös parantaa lobbaamisen mainetta ja lisätä samalla osaltaan politiikan ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä etenkin kansalaisten suuntaan.

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen kesäkuussa 2019 julkaistussa hallitusohjelmassa avoimuusrekisteristä sanotaan seuraavaa: ”Säädetään avoimuusrekisteri parlamentaarisen valmistelun pohjalta kansalaisyhteiskuntaa kuullen. Lain tarkoituksena on päätöksenteon läpinäkyvyyden parantaminen ja sitä kautta epäasiallisen vaikuttamisen torjunta sekä kansalaisten luottamuksen vahvistaminen.” Lisäksi avoimuusrekisterin

perustamiskustannuksiin oli jyvitetty 0,5 miljoonaa euroa vuosille 2020-2022, sekä henkilöstö- ja tietojärjestelmäkustannuksille 0,1 miljoonaa euroa vuodelle 2023. (Valtioneuvoston julkaisuja 2019:23, 84, 202 & 208.) Täsmälleen samat kirjaukset avoimuusrekisteristä löytyvät myös pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmasta, joka julkaistiin 10.12.2019 (Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31, 86, 204 & 210).

Avoimuus- ja lobbarirekisterien sisällöissä ja laajuudessa, esimerkiksi siinä keitä kaikkia rekisteröintivelvoite koskee, on eroja eri maiden ja toimijoiden välillä. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Irlannissa käytössä olevat rekisterit eivät sisällä tietoa lobbaukseen käytetyistä taloudellisista panoksista ja resursseista. (Korkea-aho & Tiensuu, 2018, 12.) Euroopan unionin avoimuusrekisteri on kaikkien saatavilla Euroopan komission nettisivuilla. Rekisteristä löytää muun muassa tiedot edunvalvojista, jotka pitävät yhteyttä Euroopan unionin päättäjiin ja eri toimielimiin, kuinka paljon edunvalvontaan käytetään varoja ja mitkä tahot harjoittavat edunvalvontatyötä. Lisäksi ”komission avoimuusperiaatteen mukaisesti komissaarit, heidän kabinettiensa jäsenet ja eri pääosastojen pääjohtajat julkaisevat tiedot tilaisuuksista, joissa he tapaavat edunvalvontaa harjoittavia organisaatioita tai itsenäisiä ammatinharjoittajia.” Rekisteröitymisestä avoimuusrekisteriin on selkeästi hyötyä, sillä näitä tapaamisia voidaan järjestää vain niiden edunvalvojien kanssa, jotka ovat rekisteröityneet. (Euroopan komission verkkosivut: Avoimuusrekisteri.)

4. MENETELMÄT

Tutkimukseen haastateltiin kolmea nuorta 20–25-vuotiasta valtakunnan ja/tai kunnallispolitiikassa aktiivisesti vaikuttavaa henkilöä kahdesta eri puolueesta loka- ja marraskuussa syksyllä 2019. Haastateltavien määrässä ja rajauksessa otettiin huomioon opintojakson aikataulun ja laajuuden asettamat raamit. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina, ja jokaista haastateltavaa haastateltiin erikseen. Päädyin valitsemaan teemahaastattelun sen takia, että se tukee tutkimustani mielestäni parhaiten. Se on hyvä välimuoto avoimesta haastattelusta ja strukturoidusta eli lomakehaastattelusta. Teemahaastattelu tukee laadullisen tutkimuksen tekoa, ja siksi sitä käytetäänkin laajasti yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. Teemahaastattelu ei ole täysin sidottu etukäteen

laadittuihin kysymyksiin vaan se antaa myös pelivaraa haastattelutilanteessa muokata kysymyksiä teeman sisällä haastattelun aikana. (Hirsjärvi, ym. 2015, 204-209.)

Haastatteluissa käytettiin runkona liitteessä 1 esitettyä kysymyssarjaa, mutta kysymysten esitysjärjestys vaihteli jokaisessa haastattelussa haastateltavan vastausten ja niiden laajuuden myötä. Näiden kysymysten lisäksi haastatteluissa esitettiin eri kysymyksiin ja haastateltavan vastauksiin liittyviä tarkentavia kysymyksiä, joita ei ole kysymysrungossa erikseen eritelty. Haastattelut nauhoitettiin haastateltujen suullisesti antamalla luvalla. Näiden digitaalisten äänitallenteiden pohjalta litteroin eli puhtaaksikirjoitin tallenteet tekstimuotoon helpottaakseni ja selkeyttäakseni omien havaintojen ja analyysien tekemistä.

Hankitun aineiston tarkemmassa analyysissä tutkimuksessa käytettiin induktiivista aineiston analyysia eli aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on kolme eri vaihetta. Ensimmäinen näistä vaiheista on pelkistäminen eli redusointi. Redusoinnin tarkoitus on se, että aineistosta karsitaan suurin osa tutkimuksen kannalta epäolennaisista asioista ja aineistosta pois. Toinen vaihe on ryhmittely eli klusterointi, jossa pelkistetyt ilmaukset ja/tai ilmiöt yhdistetään omiksi luokiksi ja näiden alaluokiksi. Kolmas vaihe on teoreettisten käsitteiden luonti eli abstrahointi. Tässä vaiheessa näitä klusteroinnissa aikaan saatuja eri ryhmiä ja luokkia pyritään käsitteellistämään. Pyrkimyksenä aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä käsitteitä yhdistelemällä on saada vastaus tutkimuskysymykseen. Tulkinnan ja päättelyn rooli on suuri, ja näitä vaiheita kävin läpi useamman kerran aineistoa analysoidessani. Tarkoituksena oli edetä alkuperäisestä empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä aiheesta. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, 122-127.)

Miksi sitten valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin menetelmäksi aineiston käsittelyyn? Objektiivisuus ja systemaattisuus ovat tämän menetelmän vahvuuksia aineiston analyysissä. Se toimii hyvin myös täysin strukturoimattomankin aineiston analyysissä, kun aineistoa lähdetään tarkastelemaan ja tutkimaan aineisto edellä, kuitenkin teoreettisen tarkastelukehikon tukemana. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, 117-118.)

Lisäksi hyvät kokemukset aiemmalta opintojaksolta viime keväältä puolsivat tämän menetelmän käyttöä tässä tutkimuksessa. Tämä kyseinen opintojakso oli Tutkimuspraktikum, jossa tehtiin kolmen-neljän hengen pienryhmissä saman laajuusluokan tutkimuksia kuin tämä tutkimus on laajuudeltaan. Juuso Hyvärisen, Ville Vähälän ja allekirjoittaneen muodostama ryhmä tutki Pirkanmaan turvallisuusklusteria ja siinä koettuja verkostoja. Tutkimuksen

yhteydessä teimme yhdeksän erillistä haastattelua ja toteutimme pienimuotoisen verkkokyselyn turvallisuusklusterissa mukana olleille toimijoille. (Flink ym, 2019.)

5. ANALYYSIN TULOKSET

5.1 Lobbaaminen ja sen merkitys

Kaikki haastateltavat näkivät lobbaamisen pääsääntöisesti positiivisena ja erittäin merkityksellisenä osana yhteiskunnallista vaikuttamista ja päätöksentekoa. Sen avulla pystytään saamaan paljon arvokasta tietoa, ja mahdollisesti myös edistämään lobattavan omiakin tavoitteita samalla.

”Itse näen lobbaamisen tosi tärkeänä keinona. Että se ehkä kuulostaa sellaiselta, jos asiaan ei ole perehtynyt tai ei ole niin kuin päässyt olemaan kosketuksissa lobbaamisen kanssa. Mutta se on oikeasti tosi tärkeä keino saada ensinnäkin omia tavoitteita eteenpäin, ja se on myös tosi tärkeä keino tuoda sellaista oikeanlaista tietoa ja asianmukaista tietoa sitten niille päättävälle henkilölle. Lobbaaminen on mielestäni tosi tärkeä osa yhteiskunnallista vaikuttamista ja minusta tuntuu, ettei sitä nähdä aivan niin merkittävänä tai merkityksellisenä, mitä se oikeasti on.” (Haastattelu 2.)

”Mielestäni se on päätöksentekijöihin vaikuttamista ja päätöksentekijöiden informoimista... Lobbaaminen laajemmassa merkityksessä on muuta järjestäytynyttä vaikuttamista. Eli jos yksittäinen ihminen ottaa yhteyttä, että bussilinja kulkee huonosti, niin en näe sitä lobbaamisena. Mutta jos nuorisovaltuusto ottaa yhteyttä, niin se tavallaan on lobbaamista. Eli en näe sitä niin negatiivisena sanana sinänsä, mutta siihen voi tietysti liittyä huonoja piirteitä. Tärkeää minun mielestäni on, että siihen tiedonvaihtoon ei sisälly mitään velvoitetta.” (Haastattelu 3.)

Haastateltavat nostivat myös esille samoissa puheenvuoroissa lobbaamisen pimeämpää puolta ja negatiivisiakin piirteitä. Samalla pohdittiin sanan välillä huonoakin jälkikaikua ja historiaa.

”Näen siinä myös semmoisia epäkohtia. Niin kuin sen että, monet lobbausyritykset tai lobbaustarkoitukset jäävät pimentoon tai ne tapahtuvat jotenkin salaisesti, kähmäisesti jossain. Että itse suosin sellaista avointa lobbaamista ja avointa keskustelua, ja olen kaikkien rekisterien puolella.” (Haastattelu 1.)

Avoimuus- ja lobbarirekisterit ja niiden hyötyjen ja haittojen pohdinta nousi esille myös muissa haastatteluissa ensimmäisen lisäksi. Haastateltavat näkevät rekisterin lisäävän politiikan ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä toteutuessaan. Vastauksissa tuotiin myös esiin huoli siitä, että se vaikeuttaa vaikuttamista liikaa.

”Tavallaan, kun he on merkitty ja tiedetään, että mitä he lobbaavat, kenen puolesta he lobbaavat ja se ei ole epäselvää kenellekään. Mutta toisaalta pelkään sitä, että jos siinä käy niin, että se myös sitten vaikeuttaa sitä poliittista vaikuttamista, koska lobbaaminen on oikeasti tosi tärkeä keino päästä vaikuttamaan. Kun meille on valittu vaaleilla tänne kansanedustajat, niin kyllä minun mielestäni on tärkeää, että ihmisten ääni pääsee yhä helposti Eduskunnassakin kuuluviin... En lähtisi lisäämään sellaista liikaa sääntelyä ja byrokratiaa.” (Haastattelu 2.)

Kysyin myös haastateltavilta näkemyksiä siitä, kannattavatko he avoimuusrekisterin käyttöä muuallakin kuin valtiontasolla, esimerkiksi kuntatasolla. Osa haastateltavista näki sen positiivisena, osa taas suhtautui varauksella. Esille nousivat eri kuntien ja kaupunkien erilaiset hallintomallit (esimerkiksi kunnan- tai kaupunginjohtajamallin ja pormestarimallin eroavaisuudet), erityispiirteet ja erityistarpeet. Eräs haastateltava pohti myös, keihin kaikkiin toimijoihin sekä lobbaajissa että lobattavissa rekisterivelvoite ulotettaisiin.

Kun haastateltavilta kysyi, kuinka paljon lobbaamista heidän mielestä politiikassa on, arvioi kumpikin kansanedustajien avustajana toiminut, että sitä on verraten paljon. Sen määrä oli yllättänyt heidät. Tapaamispyyntöjä tulee eri toimijoilta, organisaatioilta ja järjestöiltä todella paljon. Kun saman kysymyksen kysyi kolmannelta haastateltavalta, hän arvioi, että lobbaamista on vähemmän kuin yleisesti luullaan. Hän myös varovaisesti arvioi, että kuntapuolella lobbausta on jonkin verran vähemmän kuin valtion tasolla. Hän arvioi, että tähän vaikuttaa erityisesti se, että kunnissa ja kaupungeissa on yleensä kyse paljon pienemmistä rahoista.

5.2. Yhteydenotot lobbaamiseen liittyen, kokemukset ja koulutuksen tarve

Yhteydenotoista suurin osa kaikille haastatelluille tulee sähköpostitse tai kasvokkain erilaisissa tilaisuuksissa. Eräs haastateltavista toivoi erilaisia suoria yhteydenottoja nykyistä enemmän etenkin kunnallispolitiikassa paikallisista asioista. Toinen taas kertoi, että oli alkanut oikein miettiä, kuinka paljon hänen toimintaympäristössään lobbaamista tapahtuu. Hän oli olettanut, että sitä voisi tapahtua enemmänkin. Mutta ei häntä haitannut, että sitä tapahtuu vähemmän. Hän nosti samalla esiin lobbaamisen työllistävän vaikutuksen ja sen, kuinka se myös vaikuttaa ajankäyttöön.

Puoluepoliittisen opiskelijajärjestön toiminnassa aktiivisesti mukana oleva haastateltava kertoi, että sillä kentällä sosiaalisen median kanavia pitkin tulee yhteydenottoja hieman enemmän kuin muissa tehtävissä mutta sähköposti on perinteisin ja ylivoimaisesti tärkein väylä. Hän myös nosti esille sen, miten tärkeää on erottua suuresta massasta, myös lobbaamisessa. Myös kahden muun haastateltavan vastauksissa sähköpostin merkitys korostui.

”Kyllä se sähköposti on edelleen kaikista perinteisin. Että hyvin harvoin tulee suoraa puhelua, tai tekstiviestiä ja aika harvoin tulee sosiaalisessa mediassa. Sähköposti on yhä edelleen se tapa, mikä on sinänsä vähän surullista, koska se ei kiinnitä huomiota ja se hukkuu helposti kaiken muun sekaan. Että sosiaalinen media olisi ehdottomasti tapa saada huomio!” (Haastattelu 2.)

Lobbaamiseen liittyvään koulutukseen liittyen haastateltavilla oli hyvinkin erilaisia kokemuksia. Osa haastateltavista oli saanut vain yksittäisiä ohjeita ja vinkkejä erilaisissa tilanteissa. Eräs haastateltavista kertoi, että heidän opiskelijajärjestönsä oli järjestänyt puoluerajat ylittävää koulutusta lobbaamiseen liittyen jäsenistölleen. Kaikki haastateltavat kokivat, että lobbaamiseen liittyvä koulutus on tärkeää, ja sitä pitäisi olla enemmänkin saatavilla.

Haastateltavilta kysyttiin, ovatko he huomanneet eroja siinä, kuinka heitä lähestytään verrattuna esimerkiksi kauemmin samoissa tehtävissä toimineisiin henkilöihin, vanhempiin virkamiehiin tai poliitikkoihin. Osa haastatelluista ei ollut huomannut isompia eroja

lähestymisessä tai suhtautumisessa. Mutta yhdellä oli selkeä kokemus siitä, miten häntä lähestytään selittävämmiin.

”Kyllä huomaan sen eron. Minusta minua lähestytään monesti vähän ehkä selittävämmiin. Sillä tavalla, että lähdetään opettamaan ja selittämään, mitä olen sitten verrannut... Niin kuin vanhemmille ihmisille lähestytään vähän enemmän kuin vertaiselle, että se nyt jo ymmärtää tämän asian ja nyt vaan vähän niin kuin kaveri. Kaverille tässä kerrotaan miten asiat ovat.” (Haastattelu 3.)

Luvussa 3.1. tarkasteltiin lobbausta ja sen määrittelyä. Nurmen ja Rekiarojen (1998, 136) sanakirjassa termiin *lobbying* yhdistettiin painostusta, jota eturyhmien edustajat kohdistavat poliitikkoihin. Vaikka haastateltavien kokemukset olivat pääsääntöisesti lobbaamisesta positiivisia, kerrottiin myös parista tapauksesta, joissa oli esiintynyt painostusta ja työttelyä.

5.3. Lobbaaminen liikennehankkeisiin liittyen

Kun suunnittelin tutkimuksen haastattelurunkoa (Liite 1), päätin ottaa liikennehankkeet siihen konkreettiseksi esimerkiksi, joiden kautta keskustelua vaikuttamisesta ja lobbaamisesta on hyvä käydä. Ne ovat lähes aina ajankohtainen aihe. Pitkien välimatkojen maassa liikkuminen, eri kulkumuotojen taloudellinen kannattavuus, nopeus, turvallisuus ja toimivuus, väylien kehittäminen ja kaikki muu liikkumiseen liittyvä herättää useimmissa meistä ajatuksia ja tunteita. Etenkin erilaiset raidehankkeet ovat olleet paljon viime vuosina pinnalla. Näitä ovat esimerkiksi raitiotien rakentaminen Tampereella, tunnin junat Helsingistä Tampereelle ja Turkuun, Itäradan suurempi linjaus ja niin edelleen.

Isot liikennehankkeet voivat olla merkittäviä vetovoimatekijöitä eri alueille. Tarkastellaan esimerkkinä uuden ison sillan rakentamista. Jo itse hanke työllistää usein paljon ihmisiä sekä suoraan että välillisesti. Samalla usein parannetaan muutakin infraa, uusitaan tai lisätään valaistusta, parannetaan läheisten liittymien turvallisuutta, uusitaan sähkö- ja vesijohtoja ja niin edelleen. Tämä kaikki lisää lähialueiden kiinnostavuutta laajemmallakin säteellä kuin pelkästään sillä fyysisellä siltahankkeen alueella mahdollisten uusien asukkaiden ja yritysten silmissä. Isoimmat liikennehankkeet ovat helposti kymmenien tai satojen miljoonien hankkeita. Esimerkiksi niin kutsuttujen Kallansiltojen remonttiin Kuopion pohjoispuolella valtatie 5:llä vuosina 2009 – 2014 budjetoitiin valtion rahoitusta 90 miljoonaa euroa. Lisäksi

noin 3,5 miljoonaa euroa tuli hankealueen kunnilta Kuopiolta ja Siilinjärveltä. (Liikennevirasto, 2014, 34.) Toinen hyvä esimerkki on Tampereen rantatunnelin rakentaminen vuosina 2014 – 2016. Hanketta on keuhuttu laajalti erittäin onnistuneeksi muun muassa aikataulutuksen ja siinä pysymisen ja budjetissa pysymisen johdosta. Hankkeen kokonaiskustannus oli noin 198 miljoonaa euroa. Tästä Liikenneviraston osuus oli noin 65 miljoonaa euroa ja Tampereen kaupungin 133 miljoonaa euroa. (Maunu, 2018.)

Rahaa ei riitä jokaiseen hankkeeseen ja se aiheuttaa kovaa kilpailua eri hankkeiden, kuntien ja alueiden välillä. Luvussa 3.2. julkisen valinnan teorian yhteydessä käsiteltiin termiä siltarumpupolitiikka. Tämä tuo oman mielenkiintoisen lisänsä lobbaamiseen, vaikuttamiseen ja päätöksentekoon, ja miltä ne näyttävät ulospäin etenkin kiistellyissä hankkeissa. Yksittäisen poliitikon tai poliittisen ryhmittymän toimia saatetaan tarkastella hyvinkin yksipuolisesti jostain tietystä näkökulmasta ja syyttää siltarumpupolitiikoinnista sitä kautta.

Liikennehankkeisiin liittyen monesti paikalliset tahot, joita suunnitteilla oleva liikennehanke jotenkin hyödyttää tai joihin se jotenkin muuten vaikuttaa enemmän, ovat aktiivisia vaikuttamaan ja lobbaamaan. Tämä havainto nousi haastatteluissa esiin. Usein näitä ovat juuri hankkeen lähialueen tai vaikutuspiirin kunnat ja kaupungit, elinkeinoelämä kuten kauppakamarit, isommat ja pienemmät yritykset tai esimerkiksi kaupunginosayhdistykset tai kylätoimikunnat. Esiin nousi vahvasti myös se, miten suuri vaikutus kansanedustajan ja hänen avustajansa liikennehankkeisiin liittyvään lobbaamiseen ja sen määrään on kansanedustajan tehtävillä (esimerkiksi valiokuntapaikoilla) ja sillä, mistä hän ja avustaja ovat kotoisin. Tietenkin valtakunnalliset hankkeet kiinnostavat kaikkia, ja niihin liittyen otetaan yhteyttä laajalti, mutta pienempiin hankkeisiin liittyen yhteydenotot keskittyvät enemmän niihin paikallisiin toimijoihin.

Juuri paikallisuus on merkittävä tekijä. Edustaja tai avustaja tai molemmat voivat olla jo ennestään lobbaavalle toimijalle tuttuja. Häntä on helpompi lähestyä, kun saatetaan jo tuntea tai tietää jollain tasolla jotakin kautta entuudestaan. Koetaan myös, että hän ymmärtää paremmin sen alueen asioita kuin joku muu edustaja, vaikka toiselta puolelta maata erilaisesta elinympäristöstä. Samalla saatetaan kokea, että hän on oikeasti kiinnostunut ja ottautuu asiaan tosissaan ja hänellä on mahdollisuuksia vaikuttaa asiaan.

6. TULKINNAT

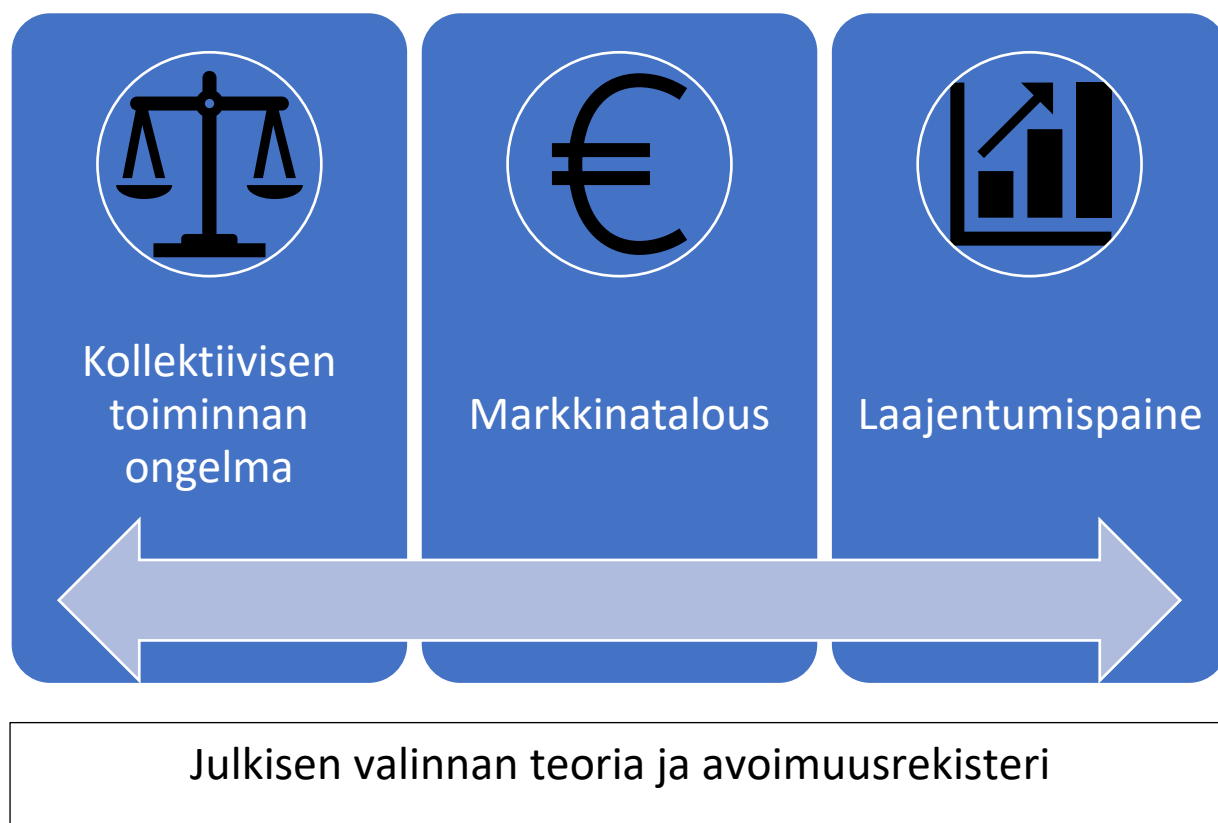
Hallinnon ja päätöksenteon läpinäkyvyydestä, avoimuudesta ja näiden kehittämisen merkityksestä on puhuttu paljon sekä eri opintojaksoilla opintojen aikana, että julkisessa keskustelussa. Esimerkiksi julkisuuslain eli lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) soveltamisalan laajentamisesta tai päivittämisestä on keskusteltu pidemmän aikaa. Juha Sipilän hallituksen aikana vuosina 2015-2019 puhuttiin niin sanotuista norminpurkutalkoista, joilla myös pyrittiin osaltaan selkeyttämään sääntelyä. Avoimuuteen liittyen Suomessa Anders Blom (2018, 307) kritikoit väitöskirjassaan avoimuusrekisterin puuttumista Suomessa. Hän myös samalla pohtii kriittisesti sitä, miten julkisten menojen ja velan kasvua ei yhdistetä korporatiivisuuteen. Hän herättelee myös ajatusta siitä, että yksi syy sekä menojen että velan kasvulle voisi olla myös korruptiivisuus.

”Suomalaiset järjestöt, yritykset, yhdistykset, alueet, kunnat, uskontokunnat ja muut rekisteröityvät kernaasti Euroopan avoimuusrekisteriin. Mutta Suomessa puhutaan ”lobbarirekisterin” tarpeellisuudesta, jolloin katse käännetään tarkoituksellisesti tai tietämättömyyteen perustuen pois korporaatioista eli työmarkkinajärjestelmästä. On sopimukseton tila, mitä tarkoitetaan tavanomaisella lobbaamisella ja epäasiallisella lobbaamisella.” (Blom, 2018, 307.)

Politiikassa ja vaikuttamisessa roolit voivat vaihtua hyvinkin nopeasti lobbaajasta lobattavaksi. Usein lobbaajaa lobataan samalla kun hän itse lobbaa lobattavaa henkilöä tai isompaa ryhmää. Keskustelua käydään erilaisin argumentein ja tiedoin. Joskus esiin voi nousta keskustelun aikana uusia näkökulmiakin käsiteltävistä asioista, mikä voi vaikuttaa paljonkin mielipiteen muodostamiseen. Toisaalta, jos poliitikot eivät esimerkiksi tule uudelleen valituksi kansanedustajaksi Eduskuntaan, on monelle auennut paikkoja ”pöydän toiselta puolelta” erilaisista ajatuspajoista ja muista edunvalvontatyötä tekevästä organisaatioista. Ja myös toisinpäin: moni poliitikko on ponnistanut niistä ympyröistä erilaisiin poliittisiin tehtäviin.

Seuravaksi tarkastellaan avoimuusrekisterin hyötyjä ja haittoja julkisen valinnan teorian pohjalta. Avoimuusrekisterillä pyritään sääntelemään tapaa, jolla pyritään sääntelemään sääntelyä. Avoimuusrekisterillä toisin sanoen pyritään luomaan säännöt lobbaukselle ja rekisteröimään ne toimijat, jotka pyrkivät vaikuttamaan omalla lobbauksellaan tai

edunvalvonnallaan lainsäädäntötyöhön ja sitä kautta lainsäädäntöön. Tässä tapauksessa isoja kysymyksiä avoimuusrekisteriä perustettaessa on erityisesti se, mikä kaikki toiminta lasketaan lobbaamiseksi, ja keitä kaikkia toimijoita rekisteröintivelvoite tulee koskemaan?

Kuvio 2. Julkisen valinnan teoria ja avoimuusrekisteri.

Kuviossa 2 on esitetty kolme erilaista näkökulmaa julkisen valinnan teoriasta, joiden kautta seuraavaksi tarkastellaan avoimuusrekisteriä tarkemmin. Nämä ovat kollektiivisen toiminnan ongelma, markkinatalous ja laajentumispaine.

Julkisen valinnan teorian mukaan kollektiivisissa päätöksissä ja enemmistövallankäytössäkin on omat riskinsä. Voidaan puhua myös kollektiivisen toiminnan ongelmasta. Suuri valta luo suuren vastuun. Esimerkiksi, on täysin mahdollista, että enemmistö omalla itsekkäällä toiminnallaan voi riistää vähemmistöä äänestyksissä äänestämällä sellaisia päätösvaihtoehtoja, jotka edistävät vain jonkin tietyn ryhmän tavoitteita. Samalla tämä äänestystulos lisää muiden taakkaa. Tämä voi myös tapahtua toisinpäin, siten että vähemmistö sortaa enemmistön toimintaa. Suurella toimijalla on suuri vastuu, mikä tekeekin suuresta toimijasta maltillisen. Samalla pieni toimija voi olla ketterämpi ja ärhäkämpi. Se voi keskittää

voimaansa johonkin tiettyyn asiaan ja olla näin kokoonsa suurempi. Tässä pitää myös muistaa, että monet yhteiskunnallisista asioista ovat erittäin monisyisiä ja kompleksisia. Osassa asioista on lähes mahdotonta, ellei täysin mahdotonta, löytää sellaisia ratkaisuja, joissa löytyisi pelkästään voittajia tai, että haitat ja hyödyt menisivät tasan kaikille osapuolille. (Butler, 2013, 18 & 45.)

Toisaalta julkisen valinnan teoria näkee avoimuusrekisterin kaltaisen sääntelyn ja toiminnan tietynlaisen rajoittamisen huonona. Markkinatalouden mekanismit ja lainalaisuudet toimivat hyvin, kun puhutaan esimerkiksi kilpailusta, kysynnästä ja tarjonnasta. Eikö silloin ole oikein, että ne, jotka lobbaavat ja ajavat eturyhmänsä näkemyksiä parhaiten, myös pystyvät vaikuttamaan esimerkiksi tulevaan lainsäädäntöön enemmän kuin joku heikommin lobbaava ryhmä. Ja tätä kautta heidän edunsaajansa hyötyvät sitä kautta enemmän kuin heikommin lobbaavien ryhmien edunsaajat. Tätä kautta voidaan nähdä myös toinen puoli. On mahdollista, että eturyhmien muodostamat erilaiset koalitiot riistävät vähemmistöjä. Julkisen valinnan teoria näkeekin tämän myös perusteena sille, että tiukkoja perustuslaillisia rajoituksia tulisi soveltaa hallintoon ja poliittiseen prosessiin aiempaa laajemmin. (Butler, 2013, 23.)

Sääntelyn lisääminen voidaan nähdä myös tietynlaisena laajentumispaineen ilmentymänä. Julkisella vallalla voidaan nähdä olevan tietynlainen paine laajentaa omaa toimintakenttäänsä. Butler (2013, 36) kuvaa ilmiötä seuraavasti:

”Esimerkiksi julkisessa keskustelussa jonkin nimenomaisen asian ajamiseen keskittyneiden ryhmien – kuten aseteollisuuden edustajien tai ammattiyhdistysväen – ääni hukuttaa alleen ne suuret äänestäjäjoukot, joiden tavoitteet eivät ole yhtä tarkkaan rajattuja. Yhden asian eturyhmällä on voimakas kannustin organisoida, kerätä varoja ja kampanjoida sellaisten poliittisten toimien puolesta, jotka hyödyttävät erityisesti niitä. Sitä vastoin suurella yleisöllä, jolla on hyvin monenlaisia tavoitteita, on vain vähän kannustimia osallistua ahkerasti julkiseen keskusteluun.” (Butler, 2013, 36.)

Avoimuusrekisterillä julkinen valta pyrkii sääntelemään lobbaamista ja edunvalvontaa. Samalla se pyrkii laajentamaan valtaansa niiden toimijoiden parissa luomalla toiminnalle tietyt säännöt.

7. PÄÄTELMÄT

Tutkielman tavoitteena oli selvittää, miten nuoria päätöksentekijöitä lobataan, ja millaiseksi he kokevat lobbaamisen? Missä eri kanavissa lobbausta esimerkiksi tapahtuu (kasvokkain, sosiaalisessa mediassa tai jossain muualla)? Miten puolueet ja puoluepoliittiset opiskelija- tai nuorisojärjestöt ovat kouluttaneet lobbaamiseen ja erilaisiin vaikuttamisyrittäisiin ja niiden tunnistamiseen liittyen? Toinen tärkeä käsiteltävä aihe tutkielmassa oli avoimuusrekisteri. Tavoitteena oli selvittää, millaisia erilaisia hyötyjä ja haittoja avoimuusrekisteristä on julkisen valinnan teorian pohjalta tarkasteltuna? Myös avoimuusrekisterin vaikutuksia politiikan ja päätöksenteon läpinäkyvyyteen, avoimuuteen ja esimerkiksi lobbaamisen ja edunvalvontatyön tunnettavuuteen oli tarkastelun alla.

Haastateltujen henkilöiden vastaukset sähköpostin ylivallasta yhteydenotoissa ei yllättänyt. Se on helppo, nopea ja käytännöllinen tapa viestiä, joka on myös varmasti jokaisella käytössä lähes päivittäin. Toisaalta helppous on myös juuri sähköpostin heikkous. Sinne tulee todella paljon erilaisia viestejä, tarpeetonta sisäistä viestintää, roskapostia, organisaatiokyselyjä ja kaikkea muuta mahdollista. Tällöin yksittäinen viesti hukkuu helposti kaiken muun viestinnän sekaan. Siellä on vaikea erottua kaikesta muusta informaatiotulvasta. Huomion saattaisi saada herätettyä paremmin vaikka jotakin sosiaalisen median kanavaa pitkin. Osa voi tietenkin kokea tämän tunkeutumisen omaan henkilökohtaiseen sosiaaliseen tilaan, riippuen paljon tietenkin käytetystä sosiaalisen media palvelusta. Eri juttu on ottaa yhteyttä Facebookin kuin LinkedInin kautta. Osa taas saattaa pitää sitä rohkeana keskustelunavauksena. Esimerkiksi itse yllätyin siitä, miten helposti sain sovittua tähän tutkielmaan haastateltujen henkilöiden kanssa haastattelut. Johtuiko se siitä, että lähestyin heitä suoraan sosiaalisen median kautta? Kömpelöiden ja muodollisten sähköpostiviestien lähettelyyn ja lukemiseen ei mennyt turhaan aikaa.

Haastateltavat kokivat lobbaamiseen liittyvän koulutuksen tarpeelliseksi. Medialukutaidosta ja sen koulutuksen tärkeydestä on viime vuosina valeutisten ja faktantarkistusten tarpeellisuuden nousun myötä puhuttu enemmän, myös peruskoulutukseen liittyen. Miksi päätöksentekoon liittyen ei ole puhuttu lobbauksesta, edunvalvonta- tai vaikuttamistyöstä, näiden erityispiirteistä eikä merkityksestä. Miksi näitä asioita ei voisi käydä läpi siinä samalla, kun medialukutaitoa käsitellään peruskouluissa ja toisella asteella? Ja miksei myös korkeakouluissa näitä teemoja käsitellä enemmän alasta riippumatta?

Lähdekriittisyys, monimutkaiset syy- ja seuraussuhteet, eri osapuolien taustojen ymmärtäminen ja se, kuinka tausta vaikuttaa käsiteltävään aiheeseen. Nämä kaikki ovat juuri niitä piirteitä, jotka liittyvät sekä medialukutaitoon, että lobattavan tai asiaa sivusta seuraavan henkilön oman mielipiteen muodostamiseen. Moni väistämättä toimii jossain vaiheessa työuraansa tai elämäänsä sellaisissa tehtävissä, että hän toimii joko itse lobbaajana tai on lobattavana. Uutisten, laajemman yhteiskunnallisen ja poliittisen keskustelun seuraaminen tulee näin myös lähemmäksi ja helpommaksi. Ja kuten kolmas haastateltavista sanoi, se saattaisi myös lisätä kansalaisten tietotaitoa esimerkiksi kunnallisesta päätöksenteosta ja miten siihen itse pystyy vaikuttamaan. Hän myös nosti esiin sen, että koulutus saattaisi myös muuttaa lobbaamisen kuvaa positiivisemmaksi. Harva loppujen lopuksi tarkalleen tietää mitä se oikeasti on.

Kun tutkimuskysymystä toimisiko avoimuusrekisteri politiikan, hallinnon ja päätöksenteon läpinäkyvyyden ja avoimuuden lisääjänä tarkastelee aineiston ja tutkielmassa läpi käydyn teorian pohjalta, päädyin seuraavaan tulokseen. Mielestäni se lisäisi läpinäkyvyyttä, avoimuutta ja luotettavuutta. Sen avulla pystyttäisiin paremmin kertomaan mitä lobbaaminen, edunvalvonta- ja vaikuttamistyö oikeasti ovat, ja miten merkityksellisissä rooleissa ne ovat päätöksentekoprosessin yhteydessä. Kukaan ei pysty tietämään kaikkea ja olemaan jokaisen alan asiantuntija monimutkaistuvassa maailmassa. Tietoa pitää osata etsiä, ja saatua toisinaan hyvin ristikkäistäkin tietoa pitää pystyä soveltamaan mielipiteiden muodostamisen ja päätöksenteon tueksi. Samalla myös ehkä avoimuusrekisterin avulla lobbaamisen valjua taustakaikua saataisiin kirkastettua vastaamaan paremmin todellisuutta.

Avoimuusrekisterin luomisessa ja käyttöönotossa ei kuitenkaan pidä kiirehtiä. Valmistelu ja toteutus pitää tehdä huolellisesti suomalaisen järjestelmään sopivaksi. Saman tyyppisiä rekistereitä on maailmalla käytössä erilaisin painotuksin. Luvussa 3.4. käsiteltiin avoimuusrekisteriä ja tuotiin esiin, että esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Irlannissa käytössä olevissa rekistereissä ei kerrota lobbaamiseen käytetyistä taloudellisista panoksista. Mielestäni tämä tieto käytetyistä taloudellisista resursseista on merkittävä osa avoimuutta, ja sen tulisi olla mukana Suomen tulevassa avoimuusrekisterissä. Erittäin tärkeää on, että rekisteri on helppokäyttöinen ja selkeä, sekä kansalaisille että rekisterivelvoitetuille.

8. LOPPUKESKUSTELU

Tutkimuksen kaikki vaiheet on kuvattu ja käyty läpi tarkasti tässä työssä. Raportista on pyritty luomaan selkeä kokonaiskatsaus tehdystä työstä ja sen tekemiseen vaikuttaneista asioista. Esimerkkinä voi nostaa esille tutkimuksessa tehdyt menetelmälliset valinnat ja niiden perustelut.

Kandidaatintutkielman aihetta tuli enemmän jo mietittyä kesällä 2019, kun olin Verohallinnolla töissä Kuopiossa. Työkavereiden kanssa pohdittiin erilaisia aiheita lounaskeskusteluissa ja sieltä idea lobbaamisesta ja vaikuttamistyöstä kunnissa lähti sitten vähitellen hioutumaan tarkempaan muotoonsa. Erilaisia tutkimusideoita oli kertynyt neljä kappaletta pieneen muistiinpanotiedostoon kesän aikana. Niiden joukosta tämä idea valikoitui kandidaattiseminaarin alussa työstettäväksi tutkimusaiheeksi.

Lobbaamiseen liittyvää tutkimusta etenkin nuorten näkökulmasta ei ole Suomessa tehty kovinkaan paljoa, mikä on sinänsä hieman yllättävää. Nouseehan aihe esille säännöllisen epäsäännöllisesti mediassa eri aiheisiin liittyen. Viimeisimpänä esimerkkinä mainittakoon Helsingin Sanomissa 8.10.2019 julkaistu haastattelu, jossa on haastateltu Norjan verotutkimuskeskuksen johtajaa Guttorm Schjelderupia. Hänen mukaansa yhtenä isona syynä veropohjan rapautumiseen Pohjoismaissa on rikkaiden etua valvovat lobbarit, joilla on ylivalta verolakien säätämässä. (Raeste, 2019.)

Tuoreita tutkimuksia, joita oma tutkimukseni osittain sivuaa ovat muun muassa Anders Blomin (2018) Taloudelliset eturyhmät politiikan sisäpiirissä. Tutkimus käsittelee liike-elämän poliittista vaikuttamista kolmikantaisessa Suomessa 1968-2011 ja se on julkaistu Turun yliopistossa vuonna 2018. Toinen, itseasiassa vielä tuoreempi tutkimus on Piritta Sirkan (2019) tekemä pro gradu -tutkielma toukokuulta 2019. Siinä aiheena oli Mobiilimaksamisen sääntely maksupalvelulaissa julkisen valinnan teorian näkökulmasta. Oma tutkimukseni ei ole suoraa jatkoa kummallekaan näistä, mutta samoja aihepiirejä esimerkiksi lobbaamiseen ja avoimuusrekisteriin liittyen siinä sivutaan.

Tieteelliselle tutkimukselle on tärkeää tulosten luotettavuus ja paikkansapitävyys. Tällöin puhutaan tutkimuksen validiteetista ja reliabiliteetista. Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimukselle valittu tutkimusmenetelmä tai mittari mittaa juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä antaa tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia. Puhutaan myös tutkimuksen toistettavuudesta eli

siitä, että joku toinen tutkija päätyisi samoihin tuloksiin toistaessaan tutkimuksen. (mm. Hirsjärvi, ym. 2015, 231.) Haastatteluaineisto on melko suppea, mutta riittävän laaja tähän tutkimukseen. Tietenkin isompi määrä kuin kolme haastateltava muodostaisi laajemman ja monipuolisemman haastatteluaineiston ja samalla voisi kerätä esimerkiksi jonkinlaisen kyselyaineiston tärkeimpien kysymysten käsittelyn tueksi.

Julkisen valinnan teorian valitsin mukaan tutkimukseen, koska se toi mielenkiintoisen ja hieman erilaisen näkökulman lobbaamisen ja avoimuusrekisterin tarkasteluun. Halusin myös samalla oppia lisää kyseisestä harvemmin vastaan tulevasta poikkitieteellisestä tieteen alalajista, sen historiasta ja kuinka sitä on sovellettu tutkimuksessa aiemmin.

Tutkimuksen laajempaa merkitystä oli etukäteen vaikea arvioida. Tutkimussuunnitelmaa tehdessäni ajattelin, että tutkimukseni toisi esille lobbaamisen eri väyliä, vaikuttamisen monimuotoisuutta ja kolmen haastateltavan nuoren erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia lobbaamisesta. Kun ryhdyin tekemään tutkimusta suunnitelmani mukaan, ajatus muuttui hieman. Näin sen jopa enemmän keskustelun lisääjänä ja herättelijänä mielenkiintoisesta aiheesta, josta jokaisella on varmasti jotain sanottavaa. Aiheesta on tullut käytyä kirjoitusprosessin aikana useita erilaisia keskusteluja eri henkilöiden kanssa eri näkökulmista.

Tutkimus oli itselleni tärkeä harjoitustyö, jonka tekemiseen panostin syksyn 2019 ja alkutalven 2020 aikana paljon. Tulevaisuudessa tutkimusta voi jatkaa joko minä tai joku muu halutessaan omassa kandidaatin- tai pro gradu -tutkielmassaan laajemmalla haastattelu- ja/tai kyselyaineistolla jostain toisesta lähestymiskulmasta. Yksi sellainen voisi olla esimerkiksi tarkastella vanhempien, kymmeniä vuosia eri alue- ja hallintotasoilla politiikkaan ja yhteisten asioiden hoitamiseen osallistuneiden poliittisten vaikuttajien ja päättäjien suhtautumista lobbaamisessa, edunvalvonta- ja muussa vaikuttamistyössä tapahtuneisiin muutoksiin viimeisen, vaikka kymmenen tai kahdenkymmenen vuoden aikana. Tai vaikka tutkimuksen aiheena voisi olla, kuinka käytössä olevat resurssit vaikuttavat lobbaamiseen, sen laajuuteen ja tuloksekkuuteen? Voipa tutkimus toimia myös innoittajana jonkun tulevan vaikuttajan polullekin.

LÄHTEET

- Blom, A. 2018. Taloudelliset eturyhmät politiikan sisäpiirissä. Tutkimus liike-elämän poliittisesta vaikuttamisesta kolmikantaisessa Suomessa 1968-2011. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C osa 454. Turku: Scripta Lingua Fennica Edita.
- Buchanan, J. M. 1984. Politics without Romance: A Sketch of Positive Public Choice Theory and Its Normative Implications. Teoksessa J. M. Buchanan & R. D. Tollison, (toim.) The Theory of Public Choice II (s. 11–22). The University of Michigan Press: Ann Arbor.
- Butler, E. 2013. Julkisen vallan käyttäjät – Opas julkisen valinnan teoriaan. Helsinki: Libera.
- Eduskunnan tiedotteet. 2019. Puhemies Risikko: eduskunta haluaa lobbarit rekisteriin. Haettu osoitteesta <https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Puhemies-Risikko-eduskunta-haluaa-lobbarit-rekisteriin.aspx> 26.11.2019.
- Eduskunta. 2019. Parlamentaarisen työryhmän kanta avoimuusrekisterin valmisteluun. Muistio 28.2.2019. Suomen Eduskunta. Haettu osoitteesta <https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Documents/Lobbarirekisterimuistio%2028022019.pdf> 26.11.2019.
- Euroopan komission verkkosivut. Avoimuusrekisteri. Haettu osoitteesta https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/transparency-register_fi 29.11.2016.
- Flink, A. Hyvärinen, J. & Vähälä, J. 2019. Kohti turvallisuuden innovaatioekosysteemiä: Pirkanmaan turvallisuuskluusterin koetut verkostot. Tampereen Yliopisto.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy.
- Jaatinen, M. 1999. Lobbying Political Issues: A Contingency Model of Effective Lobbying Strategies. Helsinki: Inforviestintä.
- Koivula, J. 2017. Tiedätkö, mistä "siltarumpupolitiikka" sai alkunsa? MT:n toimittaja ylitti kuuluisan sillan - katso video. Maaseudun Tulevaisuus 5.9.2017. Haettu osoitteesta <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ihmiset-kulttuuri/tied%C3%A4tk%C3%B6-mist%C3%A4-siltarumpupolitiikka-sai-alkunsa-mt-n-toimittaja-ylitti-kuuluisan-sillan-katso-video-1.204505> 19.12.2019.
- Korkea-aho, E. & Tiensuu P. 2018. Lobbarirekisterin kansainväliset mallit. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 57/2018. Valtioneuvoston kanslia, 21.9.2018. Haettu osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161047/57-2018-Lobbarirekisterin%20kansainvaliset%20mallit.pdf> 30.11.2019.
- Liikennevirasto. 2014. Kallansillat moottoritieksi. Valtatie 5 välillä Päiväranta-Vuorela. Liikennevirasto. Haettu osoitteesta <https://vayla.fi/documents/20473/23125/Kallansillat+julkaisu+2009-2014+lowres.pdf/775c5298-36e1-48f9-98ad-03ac99f4c753> 15.12.2019.
- Maskin, E. & Tirole, J. 2019. Pandering and pork-barrel politics. Journal of Public Economics. Volume 176. August 2019. Pages 79-93. Haettu osoitteesta <https://www.sciencedirect.com.libproxy.tuni.fi/science/article/pii/S0047272719300647> 19.12.2019.
- Maunu, A-M. 2018. Tampereen Rantatunneli esimerkki onnistuneesta hankkeesta. Tampereen kaupungin tiedote. Haettu osoitteesta https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2018/05/07052018_6.html 15.12.2019.
- McLean, I. 1987. Public Choice. An Introduction. Oxford: Basil Blackwell Ltd

- Milbrath, L. W. 1963. The Washington Lobbyists. Chicago, IL: Rand McNally.
- Mueller, D. 1979. Public Choice. Cambridge: Cambridge UP.
- Nurmi, T. Rekiaro, I. & Rekiaro, P. 1998. Sivistyssanakirja: Yli 12 000 sanaa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Raeste, J-P. 2019. Verotulojen hupeneminen uhkaa pohjoismaisia hyvinvointivaltioita: Norja keksi keinon taistella rikkaiden verosuunnittelua vastaan. Helsingin Sanomat 8.10.2019. Haettu osoitteesta <https://www.hs.fi/talous/art-2000006265176.html> 9.10.2019.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Tammi.
- Sirkka, P. 2019. Mobiilimaksamisen sääntely maksupalvelulaissa julkisen valinnan teorian näkökulmasta. Haettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-201904021455> 9.10.2019.
- STT. 2019. Professori Anu Kantola: Nyt ensi kertaa kyseenalaistetaan lobbarien rooli hallitusneuvotteluissa. YLE Uutiset 11.5.2019. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-10778938> 4.1.2020.
- Valtioneuvoston julkaisuja 2019:23. 2019. Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma 6.6.2019 OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Helsinki. Haettu osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161662/Osallistava_ja_osaava_Suomi_2019_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y 29.11.2019.
- Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31. 2019. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019 OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Helsinki. Haettu osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161931/VN_2019_31.pdf?sequence=1&isAllowed=y 13.12.2019.

Haastattelut:

Nro	Tehtävä	Haastattelupvm	Kesto (min.)
1	Kansanedustajan avustaja	30.10.2019	29
2	Kansanedustajan avustaja	13.11.2019	20
3	Joukkoliikennelautakunnan puheenjohtaja kaupunki X	15.11.2019	22

LIITTEET

LIITE 1: Haastattelujen peruskysymysrunko

- Mitä tehtäviisi kuuluu, ja mitä luottamustoimia sinulla on?
- Isot liikennehankkeet ovat olleet nyt pinnalla mediassa. Miten nämä asiat näkyvät mielestäsi eduskunnassa / kuntapolitiikassa? Vai jäävätkö ne taustalle?
- Miten määrittelisit lobbaamisen?
- Miten koet lobbaamisen politiikassa? Onko sitä paljon vai vähän?
- Miten puolueesi/nuorisojärjestösi on kouluttanut lobbaamiseen ja erilaisiin vaikuttamisyrittäisiin ja niiden tunnistamiseen liittyen?
- Oletko huomannut, että sinua lobattaisiin enemmän tai vähemmän kuin muita, esimerkiksi vanhempia virkamiehiä, poliitikkoja tai avustajia?
- Oletko huomannut, että sinua lähestytään ja lobataan eri tavalla kuin muita?
- Tarkastellaan liikennehankkeita. Voitko nimetä joitain tiettyjä ryhmiä, jotka ovat aktiivisia vaikuttamaan juuri niiden suhteen?
- Lähestytäänkö joihinkin tiettyihin hankkeisiin liittyen enemmän? (Tampereen ja Turun tunnin junat? Maakuntien isot tiehankkeet? Helsinki-Tallinna -tunneli tai jotain ihan muuta?)
- Mitä kautta on lähestytty? Sosiaalisen median käyttäminen lobbauksessa. Onko sinua lähestytty siellä vaikuttamismielessä?
- Oletko huomannut sosiaalisen median mainonnassa tai miten se nostaa eri julkaisuja sinulle näkyville jotain erikoista tai muuten poikkeavaa?
- Miten itse koet lobbaamisen ja muut vaikuttamisyrittäykset? Positiivisena vai negatiivisena toimintana vai jotain siltä väliltä?